

UREĐIVAČKA POLITIKA

ČASOPISA *ARHEOLOGIJA I PRIRODNE NAUKE*

Časopis *Arheologija i prirodne nauke* posvećen je temama iz naučnih oblasti: arheologije, istorije arhitekture, istorije umetnosti, antropologije, arheozoologije, arheobotanike, geofizike, računarskog inženjerstva i ostalih srodnih disciplina.

Časopis *Arheologija i prirodne nauke* je kao samostalno izdanje počeo da izlazi 2005. godine kao glasilo Centra za nove tehnologije Viminacium i Arheološkog instituta iz Beograda.

Časopis *Arheologija i prirodne nauke* objavljuje originalne, prethodno neobjavljene radove: originalne naučne radove, pregledne radove, izveštaje sa iskopavanja, kritike i prikaze.

Časopis *Arheologija i prirodne nauke* je dostupan u režimu otvorenog pristupa.

Jezici na kojima se mogu predati članci su engleski, nemački ili francuski. Ukoliko je rad napisan na engleskom jeziku, rezime može biti na srpskom (za domaće autore) ili engleskom (za strane autore), dok kod članaka predatih na nemačkom ili francuskom, rezimei moraju biti na engleskom jeziku.

Rukopisi za štampanje u časopisu predaju se sekretaru redakcije, a prema Uputstvu za autore o načinu pripreme članka.

Časopis *Arheologija i prirodne nauke* izlazi jedanput godišnje.

OBAVEZE UREDNIKA I REDAKCIJE

Redakcija časopisa *Arheologija i prirodne nauke* donosi konačnu odluku o tome koji će se rukopisi objaviti. Prilikom donošenja odluke redakcija se rukovodi uređivačkom politikom vodeći računa o zakonskim propisima koji se odnose na klevetu, kršenja autorskih prava i plagiranje.

Redakcija zadržava diskreciono pravo da primljene rukopise proceni i ne objavi, ukoliko utvrdi da ne odgovaraju propisanim sadržinskim i formalnim kriterijumima. U redovnim okolnostima, redakcija obaveštava autora o tome da li je prihvatila tekst najduže u roku od 120 dana od datuma prijema rukopisa.

Redakcija ne sme imati bilo kakav sukob interesa u vezi sa rukopisima koje razmatra. Ako sukob interesa postoji kod jednog ili više članova redakcije, ti članovi se isključuju iz postupka izbora recenzenata i odlučivanja o sudbini rukopisa. Urednik i članovi redakcije su dužni da blagovremeno prijave postojanje sukoba interesa.

Redakcija je dužana da sud o rukopisu donosi na osnovu njegovog sadržaja, bez rasnih, polnih/rodnih, verskih, etničkih ili političkih predrasuda.

Urednik i članovi redakcije ne smeju da koriste neobjavljen materijal iz predatih rukopisa za svoja istraživanja bez izričite pisane dozvole autora, a informacije i ideje iznesene u predatim rukopisima moraju se čuvati kao poverljive i ne smeju se koristiti za sticanje lične koristi.

U časopisu *Arheologija i prirodne nauke* sprovodi se sistem *double-blind* recenziranja radova. Urednik i članovi redakcije dužni su da preduzmu sve razumne mere kako bi identitet recenzenata ostao nepoznat autorima pre, tokom i nakon postupka recenzije i kako bi identitet autora ostao nepoznat recenzentima do okončanja postupka recenzije.

Radove pripremljene za štampu treba predati sekretaru redakcije, od 01. do 30. juna za svesku koja izlazi do kraja tekuće godine. Redakcija se sastaje nakon predaje svih radova i na prvom sastanku redakcije biraju se recenzenti.

OBAVEZE AUTORA

Autori garantuju da rukopis predstavlja njihov originalan doprinos, da nije objavljen ranije i da se ne razmatra za objavljivanje na drugom mestu. Istovremeno predavanje istog rukopisa u više časopisa predstavlja kršenje etičkih standarda. Takav rukopis se momentalno isključuje iz daljeg razmatranja.

Ako autori delimično ili u potpunosti prenose prava na izdavača: Autori takođe garantuju da nakon objavljivanja u časopisu *Arheologija i prirodne nauke*, rukopis neće biti objavljen u drugoj publikaciji na nekom drugom jeziku bez saglasnosti izdavača.

U slučaju da je poslati rukopis rezultat naučnoistraživačkog projekta ili da je, u prethodnoj verziji, bio izložen na skupu u vidu usmenog saopštenja (pod istim ili sličnim naslovom), detaljniji podaci o projektu, konferenciji i slično, navode se u odeljku ispred prve fusnote rada, koji treba označiti zvezdicom. Rad koji je već objavljen u nekom časopisu ne može biti preštampan u časopisu *Arheologija i prirodne nauke*.

Autori su dužni da se pridržavaju etičkih standarda koji se odnose na naučnoistraživački rad. Autori garantuju i da rukopis ne sadrži neosnovane ili nezakonite tvrdnje i ne krši prava drugih. Izdavač neće snositi nikakvu odgovornost u slučaju ispostavljanja bilo kakvih zahteva za naknadu štete.

Sadržaj rada

Rad treba da sadrži dovoljno detalja i referenci kako bi se recenzentima, a potom i čitaocima omogućilo da provere tvrdnje koje su u njemu iznesene. Namerno iznošenje netačnih tvrdnji predstavlja kršenje etičkih standarda. Prikazi, kritike i stručni članci moraju biti precizni i objektivni. Ovi radovi se takođe recenziraju i odluku o njihovom prihvatanju donosi redakcija, na osnovu pozitivnih recenzija.

Autori snose svu odgovornost za sadržaj predatih rukopisa i dužni su da, ako je to potrebno, pre njihovog objavljivanja pribave saglasnost svih lica ili institucija koje su neposredno učestvovala u istraživanju koje je u rukopisu predstavljeno.

Autori koji žele da u rad uključe ilustracije, tabele ili druge materijale koji su već negde objavljeni dužni su da za to pribave saglasnost nosilaca autorskih prava. Materijal za koji takvi dokazi nisu dostavljeni smatraće se originalnim delom autora.

Autorstvo

Autori su dužni da kao autore navedu samo ona lica koja su značajno doprinela sadržaju rukopisa, odnosno dužni su da sva lica koja su značajno doprinela sadržaju rukopisa navedu

kao autore. Ako su u bitnim aspektima istraživačkog projekta i pripreme rukopisa učestvovala i druga lica koja nisu autori, njihov doprinos treba pomenuti u napomeni ili zahvalnici.

Navođenje izvora

Autori su dužni da ispravno citiraju izvore koji su bitno uticali na sadržaj istraživanja i rukopisa. Informacije koje su dobili u privatnom razgovoru ili korespondenciji sa trećim licima, prilikom recenziranja prijave projekata ili rukopisa i slično, ne smeju se koristiti bez izričite pisane dozvole izvora.

Plagijarizam

Plagiranje, odnosno preuzimanje tuđih ideja, reči ili drugih oblika kreativnog izraza i predstavljanje kao svojih, predstavlja grubo kršenje naučne i izdavačke etike. Plagiranje može da uključuje i kršenje autorskih prava, što je zakonom kažnjivo.

Plagijat obuhvata sledeće:

- doslovno ili gotovo doslovno preuzimanje ili smišljeno parafraziranje (u cilju prikrivanja plagijata) delova tekstova drugih autora bez jasnog ukazivanja na izvor ili obeležavanje kopiranih fragmenata (na primer, korišćenjem navodnika);
- kopiranje slika ili tabela iz tuđih radova bez pravilnog navođenja izvora i/ili bez dozvole autora ili nosilaca autorskih prava.

Rukopisi kod kojih postoje jasne indicije da se radi o plagijatu biće automatski odbijeni i autorima će biti privremeno zabranjeno da objavljuju u časopisu ***Arheologija i prirodne nauke***.

Ako se ustanovi da je rad koji je objavljen u časopisu plagijat, isti će biti povučen u skladu sa procedurom opisanom pod *Povlačenje već objavljenih radova*, a autorima će biti privremeno zabranjeno da objavljuju u časopisu ***Arheologija i prirodne nauke***.

Sukob interesa

Autori su dužni da u radu ukažu na finansijske ili bilo koje druge sukobe interesa koji bi mogli da utiču na iznesene rezultate i interpretacije.

Greške u objavljenim radovima

U slučaju da autori otkriju važnu grešku u svom radu nakon njegovog objavljivanja, dužni su da momentalno o tome obaveste urednika ili izdavača i da sa njima sarađuju kako bi se rad povukao ili ispravio.

Predavanjem rukopisa redakciji *Arheologija i prirodne nauke* autori se obavezuju na poštovanje navedenih obaveza.

OBAVEZE RECENZENATA

Recenzenti su dužni da stručno, argumentovano, nepristrasno i u zadatim rokovima dostave uredniku ocenu naučne vrednosti rukopisa.

Recenzenti evaluiraju radove u odnosu na usklađenost teme rada sa profilom časopisa, relevantnost istraživane oblasti i primenjenih metoda, originalnost i naučnu relevantnost podataka iznesenih u rukopisu, stil naučnog izlaganja i opremljenost teksta naučnim aparatom.

Recenzent koji ima osnovane sumnje ili saznanja o kršenju etičkih standarda od strane autora dužan je da o tome obavesti urednika. Recenzent treba da prepozna važne objavljene radove koje autori nisu citirali. On treba da upozori urednika i na bitne sličnosti i podudarnosti između rukopisa koji se razmatra i bilo kojeg drugog objavljenog rada ili rukopisa koji je u postupku recenzije u nekom drugom časopisu, ako o tome ima lična saznanja. Ako ima saznanja da je isti rukopis razmatra u više časopisa u isto vreme, recenzent je dužan da o tome obavesti urednika.

Recenzent ne sme da bude u sukobu interesa sa autorima ili finansijerom istraživanja. Ukoliko postoji sukob interesa, recenzent je dužan da o tome momentalno obavesti urednika.

Recenzent koji sebe smatra nekompetentnim za temu ili oblast kojom se rukopis bavi dužan je da o tome obavesti urednika.

Recenzija mora biti objektivna. Komentari koji se tiču ličnosti autora smatraju se neprimerenim. Sud recenzenata mora biti jasan i potkrepljen argumentima.

Rukopisi koji su poslani recenzentu smatraju se poverljivim dokumentima. Recenzenti ne smeju da koriste neobjavljen materijal iz predatih rukopisa za svoja istraživanja bez izričite pisane dozvole autora, a informacije i ideje iznesene u predatim rukopisima moraju se čuvati kao poverljive i ne smeju se koristiti za sticanje lične koristi.

POSTUPAK RECENZIJE

Primljeni radovi podležu recenziji. Cilj recenzije je da redakciji pomogne u donošenju odluke o tome da li rad treba prihvatiti ili odbiti i da kroz proces komunikacije sa autorima poboljša kvalitet rukopisa.

Svaki rad predat redakciji časopisa *Arheologija i prirodne nauke* dobija po dva recenzenta. Recenzenti su istaknuti istraživači, u naučnom zvanju istom ili višem od autora rukopisa, kompetentni u oblasti kojom se rukopis bavi. Predlog recenzenata daje redakcija, a usvaja glavni i odgovorni urednik.

Rukopisi se recenziraju po sistemu *double-blind*, koji podrazumeva anonimnu recenziju: identitet autora je nepoznat recenzentima i obrnuto.

Recenzent je dužan da recenziju pošalje redakciji najkasnije u roku od 30 dana nakon prijema rukopisa. Recenzenti za svoj rad ne dobijaju honorare.

Ukoliko recenzenti traže izmene u rukopisu, autori su dužni da u roku od 30 dana redakciji vrate izmenjen rukopis, ili ukoliko ne izmene, uz rukopis dostave argumentovano obrazloženje zašto izmena nije učinjena. Isto važi i za radove koji nisu pripremljeni u skladu sa uputstvom za autore.

Odluku o prihvatanju rukopisa za štampu donosi redakcija časopisa *Arheologija i prirodne nauke* većinom glasova na predlog recenzenata, a u skladu sa izmenama na rukopisu koje su autori izvršili ili u skladu sa dostavljenim obrazloženjem.

Nakon konačnog formiranja sadržaja broja, rukopisi idu na lekturu, a potom se šalju grafičkom dizajneru koji treba da uradi prelom za štampu. Pre odlaska u štampu rade se još dve korekture u PDF formatu. Konačno odobrenje za štampanje časopisa *Arheologija i prirodne nauke* daje glavni i odgovorni urednik. Rukopis celog broja u štampariji treba da bude do 30. novembra.

Predloženi recenzenti od strane redakcije, dobijaju recenzentski obrazac koji sadrži niz pitanja na koja treba odgovoriti, a koja recenzentima ukazuju koji su to aspekti koje treba obuhvatiti kako bi se donela odluka o sudbini jednog rukopisa. U završnom delu obrasca, recenzenti moraju da navedu svoja zapažanja i predloge kako da se podneti rukopis poboljša. Identitet recenzenata ostaje nepoznat autorima pre, tokom i nakon postupka recenzije. Autorima se preporučuje da prilikom pisanja radova izbegavaju formulacije koje bi mogle otkriti njihov identitet. Redakcija garantuje da će pre slanja rukopisa na recenziju iz njega biti uklonjeni lični podaci autora (pre svega, ime i afilijacija) i da će se preduzeti sve razumne mere kako bi identitet autora ostao nepoznat recenzentima do okončanja postupka recenzije.

Izbor recenzenata spada u diskreciona prava redakcije. Recenzenti moraju da raspolažu relevantnim znanjima u vezi sa oblašću kojom se rukopis bavi i-poželjno je da to ne budu autori koji su u skorije vreme objavljivali publikacije zajedno (kao koautori) sa bilo kojim od autora podnesenog rada.

Tokom čitavog procesa, recenzenti deluju nezavisno jedni od drugih. Recenzentima nije poznat identitet drugih recenzenata. Ako odluke recenzenata nisu iste (prihvatiti / odbiti), glavni urednik može da traži mišljenje drugih recenzenata.

Tokom postupka recenzije urednik može da zahteva od autora da dostave dodatne informacije, ako su one potrebne za donošenje suda o naučnom doprinosu rukopisa. Urednik i recenzenti moraju da čuvaju takve informacije kao poverljive i ne smeju ih koristiti za sticanje lične koristi.

Redakcija je dužna da obezbedi kontrolu kvaliteta recenzije. U slučaju da autori imaju ozbiljne i osnovane zamerke na račun recenzije, redakcija će proveriti da li je recenzija objektivna i da li zadovoljava akademske standarde. Ako se pojavi sumnja u objektivnost ili kvalitet recenzije, urednik će tražiti mišljenje drugih recenzenata.

RAZREŠAVANJE SPORNIH SITUACIJA

Svaki pojedinac ili institucija mogu u bilo kom trenutku da uredniku i/ili redakciji prijave saznanja o kršenju etičkih standarda i drugim nepravilnostima i da o tome dostave neophodne informacije/dokaze.

Provera iznesenih navoda i dokaza

- Urednik će u dogovoru sa redakcijom odlučiti o pokretanju postupka koji ima za cilj proveru iznesenih navoda i dokaza.
- Tokom tog postupka svi izneseni dokazi smatraće se poverljivim materijalom i biće predloženi samo onim licima koja su direktno uključena u postupak.
- Licima za koja se sumnja da su prekršila etičke standarde biće data mogućnost da odgovore na optužbe iznesene protiv njih.
- Ako se ustanovi da je zaista došlo do nepravilnosti, proceniće se da li ih treba okarakterisati ako manji prekršaj ili grubo kršenje etičkih standarda.

Manji prekršaj

Situacije okarakterisane kao manji prekršaj rešavaće se u direktnoj komunikaciji sa licima koja su prekršaj učinila, bez uključivanja trećih lica, npr.:

- obaveštavanjem autora/recenzenata da je došlo do manjeg prekršaja koji je proistekao iz nerazumevanja ili pogrešne primene akademskih standarda;
- pismo upozorenja autoru/recenzentu koji je učinio manji prekršaj.

Grubo kršenje etičkih standarda

Odluke u vezi sa grubim kršenjem etičkih standarda donosi urednik u saradnji sa redakcijom i, ako je to potrebno, malom grupom stručnjaka. Mere koje će preduzeti mogu biti sledeće (i mogu se primenjivati pojedinačno ili istovremeno):

- objavljivanje saopštenja ili uvodnika u kom se opisuje slučaj kršenja etičkih standarda;
- slanje službenog obaveštenja rukovodiocima ili poslodavcima autora/recenzenta;
- povlačenje objavljenog rada u skladu sa procedurom opisanom pod *Povlačenje već objavljenih radova*;
- autorima će biti zabranjeno da tokom određenog perioda šalju radove u časopis;

- upoznavanje relevantnih stručnih organizacija ili nadležnih organa sa slučajem kako bi mogli da preduzmu odgovarajuće mere.

Prilikom razrešavanja spornih situacija redakcija časopisa se rukovodi smernicama i preporukama Odbora za etiku u izdavaštvu (Committee on Publication Ethics – COPE): <http://publicationethics.org/resources/>.

POVLAČENJE VEĆ OBJAVLJENIH RADOVA

U slučaju kršenja prava izdavača, nosilaca autorskih prava ili autora, povrede profesionalnih etičkih kodeksa, tj. u slučaju slanja istog rukopisa u više časopisa u isto vreme, lažne tvrdnje o autorstvu, plagijata, manipulacije podacima u cilju prevare, kao i u svim drugim slučajevima grubog kršenja etičkih standarda, objavljeni rad se mora povući. U nekim slučajevima već objavljeni rad se može povući i kako bi se ispravile naknadno uočene greške.

Standardi za razrešavanje situacija kada mora doći do povlačenja rada definisani su od strane biblioteka i naučnih tela, a ista praksa je usvojena i od strane časopisa *Arheologija i prirodne nauke*: u elektronskoj verziji izvornog članka (onog koji se povlači) uspostavlja se veza (HTML link) sa obaveštenjem o povlačenju. Povučeni članak se čuva u izvornoj formi, ali sa vodenim žigom na PDF dokumentu, na svakoj stranici, koji ukazuje da je članak povučen (RETRACTED).

OTVORENI PRISTUP

Časopis *Arheologija i prirodne nauke* je dostupan u režimu otvorenog pristupa. Članci objavljeni u časopisu mogu se besplatno preuzeti sa sajta i koristiti u skladu sa licencom Creative Commons — Autorstvo-Nekomercijalno-Bez prerada 3.0 Srbija (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/rs/>).

Postupak predavanja rukopisa, recenzija i objavljivanje radova su besplatni.

SAMOARHIVIRANJE

Časopis *Arheologija i prirodne nauke* omogućava autorima da prihvaćena, recenzirana verzija rukopisa, kao i finalna, objavljena verzija u PDF formatu deponuju u institucionalni repozitorijum i/ili nekomercijalne baze podataka, ili da rad objave na ličnim veb stranicama (uključujući i profile ne društvenim mrežama za naučnike, kao što su ResearchGate, Academia.edu itd.) i/ili na sajtu institucije u kojoj su zaposleni, a u skladu sa odredbama licence Creative Commons Autorstvo-Nekomercijalno-Bez prerada 3.0 Srbija (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/rs/>), u bilo koje vreme nakon objavljivanja u časopisu. Pri tome se moraju navesti osnovni bibliografski podaci o članku objavljenom u časopisu (autori, naslov rada, naslov časopisa, volumen, sveska, paginacija), a mora se navesti i identifikator digitalnog objekta – DOI objavljenog članka u formi HTML linka.

AUTORSKA PRAVA

Kada je rukopis prihvaćen za objavljivanje, autori prenose autorska prava na izdavača.

Na izdavača se prenose sledeća prava na rukopis, uključujući i dodatne materijale, i sve delove, izvode ili elemente rukopisa:

- pravo da reprodukuje i distribuira rukopis u štampanom obliku, uključujući i štampanje na zahtev;
- pravo na štampanje probnih primeraka, reprint i specijalnih izdanja rukopisa;
- pravo da rukopis prevede na druge jezike;
- pravo da rukopis reprodukuje koristeći fotomehanička ili slična sredstva, uključujući, ali ne ograničavajući se na fotokopiranje, i pravo da distribuira ove kopije;
- pravo da rukopis reprodukuje i distribuira elektronski ili optički koristeći sve nosioce podataka ili medija za pohranjivanje, a naročito u mašinski čitljivoj/digitalizovanoj formi na nosačima podataka kao što su hard disk, CD-ROM, DVD, Blu-ray Disc (BD), mini disk, trake sa podacima, i pravo da reprodukuje i distribuira rukopis sa tih prenosnika podataka;
- pravo da sačuva rukopis u bazama podataka, uključujući i onlajn baze podataka, kao i pravo prenosa rukopisa u svim tehničkim sistemima i režimima;
- pravo da rukopis učini dostupnim javnosti ili zatvorenim grupama korisnika na osnovu pojedinačnih zahteva za upotrebu na monitoru ili drugim čitačima (uključujući i čitače

elektonskih knjiga), i u štampanoj formi za korisnike, bilo putem interneta, onlajn servisa, ili putem internih ili eksternih mreža.

ODRICANJE ODGOVORNOSTI

Izneseni stavovi u objavljenim radovima ne izražavaju stavove urednika i članova redakcije časopisa. Autori preuzimaju pravnu i moralnu odgovornost za ideje iznesene u svojim radovima. Izdavač neće snositi nikakvu odgovornost u slučaju ispostavljanja bilo kakvih zahteva za naknadu štete.